

LICHTTOREN IN EINDHOVEN

Van gloeilamp tot hoogstedelijk milieu

In de Lichtstad van Nederland is de Lichttoren het ultieme icoon. Het is de eerste grote productielocatie van Philips en daarmee de kiem van stedelijke groei. Nu, een eeuw later, worden tientallen industriële gebouwen getransformeerd tot een gemengd milieu met woningen, bedrijvigheid, onderwijs en vrije tijd. De voormalige gloeilampenfabriek neemt hier een prominente plaats in en vormt een levendige plek in het centrum van de stad.

De gebouwen en bedrijfshallen van Philips weerspiegelen de vooruitgang die Nederland tijdens de industrialisatie beleefde. Na jaren van groei verdwijnen de laatste decennia steeds meer productielijnen naar andere landen. Tientallen terreinen en gebouwen komen vrij.

De Lichttoren, midden in het centrum van Eindhoven, geldt als baken en niet te missen herkenningspunt voor de bezoeker van de stad. Uiteindelijk kwam in 1998 de voormalige gloeilampenfabriek, inmiddels in gebruik genomen als kantorencomplex, leeg te staan. De gemeente hecht veel waarde aan het bouwwerk als symbool voor Eindhoven's industriële verleden en als monument van bijzondere architectuur. Met name de betonconstructie volgens het systeem Hennebique, de enorme raampartijen, de hoge ruimten en de testtoren voor gloeilampen maken De Lichttoren tot een belangwekkend bouwwerk.

Woningcorporatie Trudo vond het haar taak om de Lichttoren als icoon voor de stad te behouden. Hier, vlak naast Eindhoven Centraal, zag zij kansen voor een gemengd stedelijk gebruik met uiteenlopende functies. In 2003 kocht de corporatie het complex met het al eerder ontwikkelde plan van het Antwerpse bureau awg architecten voor gemengd en stedelijk gebruik. In nauw overleg met de gemeentelijke monumentencommissie en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is het gebouw gerestaureerd.

NACHTFOTOGRAFIE: Norbert van Onna

Uitbreiding van de stad

Buiten is de onherbergzame ruimte rond de Lichttoren beschut gemaakt met strategisch geplaatste aanbouwen ten behoeve van een hotel. De stedelijke ruimte is verrijkt met een uitnodigend groen plein met gebruiks- en verblijfskwaliteit. Hier vinden regelmatig grootse evenementen plaats. De Lichttoren met de omgeving vormen een hoogstedelijk milieu; iets wat Eindhoven voorheen miste. En het blijkt dat de stad eraan toe was. Het viersterren Art Hotel Eindhoven zit er, net als een multifunctionele kantoorruimte met vergaderfaciliteiten. Er is een hypermoderne kapsalon van Rob Peetoom, een exclusieve herenmodezaak en een fitnesscentrum van Clubsportive. Er zijn cafés, het goed lopende toprestaurant Usine en terrassen. Er zijn gemeubileerde appartementen die soms voor €2000 per maand van de hand gaan. Maar er zijn ook woningen in sociale huur, sociale koop, middeldure koop en dure koop. Het hotel heeft 35 short stay appartementen, bedoeld voor expats en anderen die tijdelijke woonruimte nodig hebben. Het is de enige

plek in Eindhoven waar mensen van allerlei pluimage boven en naast elkaar wonen, werken en uitgaan, in één complex.

Sfeer

De comfortabele en vrij indeelbare lofts beschikken over fraai toegevoegde glazen balkons die op de bestaande borstweringen zijn gelegd. Deze balkons zijn losjes verstrooid over de gevel om het monumentale aanzicht niet te veel te verstoren. Met het behoud van het ruige beton van de bestaande draagconstructie in het zicht is een zeer warme en zelfs luxe woon- en werksfeer gecreëerd. Dit is mede bereikt door de consequente toevoeging van een eikenhouten lambrisering. In de toren zelf zijn vergaderzalen voor Trudo en een gemeenschappelijke ruimte voor de bewoners met een dakterras gemaakt.

Duurzaamheid

De Lichttoren wordt volledig via vloerverwarming (en -koeling) verwarmd en gekoeld. Een pompsysteem haalt grondwater

van 80 meter diepte omhoog. Opwaardering voor verwarming en warm tapwater gebeurt door een combinatie van warmtepompen en gebruik van de stadsverwarming. Dit water wordt gebruikt voor ruimteverwarming, warm tapwater en ruimtekoeling. Het beheer en exploitatie van de duurzame energievoorziening wordt verzorgd door Lichtstad Energie, speciaal opgericht voor De Lichttoren.

Om aan energieprestatienormen te kunnen voldoen zijn de gevelkozijnen vervangen met gebruik van speciaal ontwikkelde aluminium raamprofielen voor dubbelglas, die het aanzicht van de oude staalprofielen dicht benaderen.

Zelfs de voor Eindhoven historisch zo belangwekkende verlichting binnen de toren (dit was immers de duurproef opstelling van Philips lampen) is gehandhaafd en het gebouw wordt ook geheel aangelicht. Daarnaast is al deze verlichting met duurzame LED's uitgevoerd.

Lange termijn visie nodig

Een project als de restauratie en herbestemming van de Lichttoren vereist een visie op de lange termijn. Hoe gaat de stad zich in de komende decennia ontwikkelen? Als de Eindhovenaren de weg naar de Lichttoren eenmaal weten te vinden,

vergroot dat de kansen voor herontwikkeling van nog veel grotere industriële gebieden aan de westkant van de stad. De Lichttoren staat als icoon niet op zichzelf, maar vormt het begin van de westcorridor naar het PSV-stadion en het daarachter gelegen Strijp S. Ook dit immense Philips-complex wordt stap voor stap aan de stad teruggegeven. De routing in Eindhoven zal door deze binnenstedelijke groei drastisch veranderen. De Lichttoren is daarvan het startpunt. Het blijkt dat Trudo als woningcorporatie een geschikte trekker is om die ontwikkeling kracht bij te zetten.

OPDRACHTGEVER: Stichting Trudo - J. Goijaerts

ONTWIKKELAAR: DNC Vastgoedontwikkeling

ARCHITECTEN: awg architecten, Vrencken Hoen Architecten

BOUWBEDRIJF: Stam + de Koning Bouw bv

DATUM OPLEVERING: november 2009

BRUTO VLOEROPPERVLAK vóór de ingreep: 28.000 m²

BRUTO VLOEROPPERVLAK na de ingreep: 45.000 m²

OORSPRONKELIJK BOUWJAAR: 1911 / 1921

OORSPRONKELIJKE ARCHITECT: Arend Beltman (gebouwdeel EC, 1911), Dirk Roosenburg (gebouwdeel ED, 1921)

